

præd. urbi sed ille longius excurrit, & multa aliena miscet. Recens & apertius Donel. aliquique recentiores Fabri vestigiis insistentes, sic rem proponunt & declarant. Si de postestate ædificandi in suo nihil jure publico cœtum sit, jus ædificandi ajunt esse jus libertatis nostræ, & licere cuivis civi, suo & publico jure ædes suas quam altissime tollere, etiamsi obscuret vicinas. Si vero alicubi lege civitatis certa ædificiorum forma atque altitudo præscripta est, quam excedere ædificando vicino invito non liceat, hic jus ædificandi hactenus quidem adhuc liberum esse, & juris publici, si intra definitum altitudinis modum consistatur, ut adhuc liceat ita ædificare cum incommmodo vicini, d. l. 11. Cæterum si supra eam altitudinem ædes extollere, v. c. ad 5. vel 6. pedes, velimus, quod jam jure publico invito vicino facere non licet, ut in nobis liceat, a vicino impetrandum esse, l. pen. §. 1. C. de ædif. priv. eoque concesso, jus altius tollendi vicino servitutem esse; utpote qui jam incipiat pati in suo, quod antea jure publico pati non cogebatur; nobis jus, sed impositum & constitutum a vicino, quod vindicetur hac formula confessoria: Ajo, mihi jus esse ædes meas altius tollendi invito te, d. §. 2. inf. de act. Patet autem ex l. 11. de serv. præd. urb. l. 1. pen. §. 1. C. de ædif. priv. ex Tacito lib. 15. annalium, Strabone lib. 6. p. 162. Aurel. Vict. in epitom. alisque adductis a Pet. Fab. ad l. domum 61. de div. reg. jur. etiam in ipsis

urbibus, in quibus sedes imperii fuit, Romæ scilicet, & Constantiopolis, jam olim certum fuisse ædificiorum altitudini præscriptum modum, ut mirum non sit, Jurereconsultos ad statum illum resipientes jus altius tollendi inter species servitutum numerare.

10 Ne luminibus vicini officiat). His verbis non videtur hoc loco nova demonstrari servitus, sed finis propositæ: est enim hic præcipius finis servitutis altius non tollendi, ne luminibus nostris officiat, qui ob id etiam plerunque simul exprimi solet, l. 2. de serv. præd. urb. l. 2. de serv. præd. rust. quanquam & aliud dari potest, ne scilicet in ædes aut aream nostram prospectus pateat. Porro quod ait, ne luminibus officiat, sic accipiendum est, ne officiat altius ædificando, non etiam ne alio modo, veluti arbore positæ, ut quam minimum receperatur a libertate naturali. Quam obrem hoc plus erit in servitute, ne luminibus officiat, quam in illa, ne ædes altius tollantur, l. 12. l. 15. & 2. seqq. de serv. præd. urb. A servitute ne luminibus officiat, parum differre videtur servitus, quæ luminum dicitur: atque ut hæc magis respicit novam luminum constitutionem, ita illa conservationem eorum, quæ jam sunt, l. 4. eod. Nisi forte dicendum sit, in servitutem luminum hoc minus esse, quam in altera; quod qui hanc debet, altius ædificare non prohibeatur, alia que facere, modo tantum luminis relinquat vicino, quantum ad usum diurnum sufficiat: qui autem

servitutem debet, ne luminibus officiat, nihil omnino facere possit, quo lumen minuatur, etiamsi vicini ædes luminibus abundant: quæ sententia est Pauli Castr. in d. l. 4. probata a Cæpoll. cap. 35. de serv. urb. arg. d. l. 15. & eodem teste communiter recepto.

TEXTUS.

De reliquis servitutibus rusticis.

2 Inter rusticorum prædiorum servitutes quidam computari recte putant aquæ haustum, pecoris ad aquam appulsum, jus pascendi, calcis coquendæ, arenæ fodiendo (1).

COMMENTARIUS.

1 Docendi ratio postulabat, ut hic §. portinus subjiceretur principio hujus tit. dilata tantisper tractatione servitutum urbanarum, cum a rusticis cœptum esset. Sed hoc tanti non est, ut ob id maledictis impetendus sit Tribonianus, quasitemetum, cum hæc scriberet, bibisset: nolle que eo proterviæ processisse etiam viros cætera incomparabiles. Verum age. Ait Imp. inter servitutes rusticorum prædiorum recte computari aquæ haustum, pecoris ad aquam appulsum &c. Aquæ haustum est: Jus aquæ haurienda ex puto vel fonte vicino, ad prædii nostri vel familie rusticorum.

(1) L. 6. & l. 7. d. tit. 21. P. 3.

cæ usum & commoditatem. Qui haustum habet, iter quoque ad hauriendum habere videtur, sive ei jus hauriendi & simul adeundi cessum sit, sive hauriendi tantum (2). Sed etsi tantum adeundi ad fontem, placuit inesse & haustum. Cæterum ex flumine publico cum sine servitute cuivis haurire liceat, haustus frustra conceditur, iter cedit debet, l. 3. §. ult. de serv. præd. rustic. Cæpoll. cap. 7. Pecoris ad aquam appulsum est: Jus ad aquandi & appellendi pecora, quæ fructuum fundi causa habentur, ad aquam alienam. Utrumque autem hoc jus passim refertur inter servitutes prædiorum rusticorum, l. 1. §. 1. l. 2. §. 1. l. 3. §. ult. l. 4. l. 6. in fin. de serv. præd. rust.

2 Cæterum objici solet responsum Ulpiani l. Mela 14. §. ult. de alim. legat. quo loco aquæ haustus & pecoris ad aquam appulsum dicuntur esse servitutes personarum: sic enim in omnibus codicibus locus iste legitur: Nam et haustus aquæ, ut pecoris ad aquam appulsus, est servitus personæ, tamen ei, qui vicimus non est, inutiliter relinquitur. Verum hic locus, si ullus in libris nostris, mani esse corruptus est, idque cuivis, qui modo proprius eum consideret, facile erit deprehendere. Laborat autem dupli vitio. Primum quia inendose interpunktus est: deinde quia omissa est negatio in postremis verbis; omninoque ita restituendus est: Nam et haustus aquæ, ut pecoris ad

(2) D. l. 6. q. 18.

aquam appulsus est servitus, personæ tamen ejus, qui vicinus non est, non inutiliter relinquitur, vel detracta privativa inutiliter. Nisi enim ita legamus, nec sententia loci, nec ratio juris de his servitutibus constabit, nec quicquam in eo loco erit, quod cohæreat. Consulebatur Jureconsultus de fideicommisso, quo aqua relicta erat ei, qui vicinum prædium non habebat: respondet, utile esse fideicommissum, nec obstare, quod aqua hæc relicta proponebatur non possessori vicini prædii, nam quod personæ relinquitur, ut in proposito aqua, id non vicino quoque recte relinquuntur, quantumvis tale sit, quod regulariter jus prædii censetur. Argumento esse aquæ haustum & pecoris ad aquam appulsum, quæ cum natura sua servitudes prædiorum sint, tamen ei, qui vicinus non sit, utiliter constituantur: non utique ut jura prædii, sed personæ, quod etiam toties actum intelligitur, quoties res gesta est inter duos, qui vicinia prædia non habent; qua de re monimus in explicatione rubrice sub finem. Hæ itaque servitudes modo sunt personales, modo prædiales. Personales, si non in usum vicini prædii, sed personæ constituantur; prædiales, si vicino prædio inserviunt, ut regulare est. Id liquidum ex l. 4. ff. de serv. præd. rust.

3 Jus pascendi). D. l. 1. §. 1. l. 3. in pr. l. 4. eod. servitus pascui dicitur l. 6. in fin. eod. Est autem: *Jus pascendi pecora in fundo alieno. Si plurimum commu-*

ne est, jus compascui appellatur, l. pen. §. 1. si serv. vindic. Hinc ager compascuus: *In quo vicinis jus est communiter pascendi. Fest. in voce Compascuus. Cic. in Top. cap. 6. Si compascuus est ager, licet compascere. Cæterum ita pecoris pascendi jus servitus prædii videtur, si fructuum fundi causa pecora habeantur, d. l. 4. eod.* quod ita fit, si sint boves aut jumenta, per quæ fundus colitur, d. l. 3. in pr. Semper enim hoc tenendum est, servitutum prædii non posse constitui ultra quam ad prædium ipsum opus est, l. 5. eod. Idem tamen dicendum erit, si oves sint aut vaccæ ad lac præbendum, butyrum, caseum conficiendum, quibus ad victimam familiæ rusticæ utamur. Qui servitutem pascui habet, aut pecoris appellandi, ei etiam talis constituti potest, ut tuguriū ibi habere liceat, ut si hyems ingruerit, habeat quo se recipiat, d. l. 6. in fin. eod. De jure pascendi late Cæp. cap. 9. de serv. præd. rust. Fernandez de Otero, tract. de pascuis.

TEXTUS.

Qui servitutem debere, vel acquirere possunt.

3 Ideo autem hæ servitudes prædiorum appellantur, quoniam sine prædiis consistere non possunt. Nemo enim potest servitatem acquirere urbani, vel rusticæ prædii, nisi qui habet prædium; nec quisquam debere,

De servit. rusticor. & urbanor. prædior. 287
nisi qui prædium habet (1).

Hic textus planus omnino est.

TEXTUS.

Quibus modis servitus constituitur.

4 Si quis velit vicino aliquod jus constituere, pactionibus atque stipulationibus id efficiere debet. Potest etiam quis testamento hæredem suum damnare, ne altius tollat ædes suas, ne luminibus vicini officiat: vel ut patiatur, eum tignum in parietem suum immittere, stillicidiumve adversus eum habere: vel ut patiatur, eum per fundum ire, agere, aquamve ex eo ducere (2).

COMMENTARIUS.

1 Servitus prædii a lege non constituitur: sed potest re exigente a Judice constitui in judiciis familæ erescundæ & communi dividendo, in pluribus prædiis dividendis, unum uni, alterum alteri adjudicante, et unum alteri servum faciente, l. 22. §. 3. fam. erc. l. 18. com. div. Extra hunc casum a solo prædii domino constituitur. Cæterum & longa quasi possessione nostra acquiritur. In constitueretur exigitur, ut sit dominus prædii totius, non pro parte indivisa: communi prædio unus ex dominis ne pro parte quidem sua servitatem imponere

(1) L. 1. d. tit. 31. P. 3.

(2) L. 14. d. tit. 31. P. 3.

potest, l. 2. de serv. l. 34. de serv. præd. rust. nisi forte pariter omnes cedant: tunc enim omnes non alienæ, sed suæ parti servitatem imponunt. Quod si diverso tempore id fiat, novissima cessione superiores confirmantur, l. 11. de serv. præd. rust. l. ult. comm. præd. Benigne quoque propter conventionem receptum est, ut qui ante cessit, vetare nè uti jure cesso non possit, d. l. 11. (3). Quæ omnia etiam in persona acquirentis servantur: nam nec acquirere quisquam prædio servitatem potest, nisi qui ejus prædii solus sit dominus, l. 1. §. 1. l. 5. l. 6. in fin. l. 8. com. præd. & in pluribus acquirentibus eadem distinctio est, quæ in pluribus constituentibus, d. l. 6. §. 1. l. ult. eod.

2 Constituitur a domino servitus duobus modis: conventione, & ultima voluntate, l. 5. de serv. l. 16. Com. præd. & hoc text. In conventionali constitutione duo ad acquirendam servitatem requiruntur: pactio ad transferendum comparata, cuiusmodi est stipulatio, emptio, donatio, permutatio, l. 31. de adq. rer. dom. & traditio, seu id quod traditionis vicem in re incorporali obtinet, puta inducito in prædium servum, aut usus acquirentis & domini constituentis patientia, l. ult. de serv. l. 1. in fin. de serv. præd. rust. l. 3. in pr. de usufr. (4). Nam quemadmodum pactionis nu-

(3) L. 10. d. tit. 31. P. 3.

(4) L. 1. tit. 30. P. 3.

dæ non ea vis est, ut rem corporalem nostram faciat, l. 20. C. de pact. ita nec per se sufficit ad acquirendam servitutem, l. 3. de obl. & act. Olim hic frequens erat cessionis, l. 39. de serv. præd. urb. l. 3. §. 2. & 3. de serv. præd. rust. & videtur ea necessaria fuisse in constitutione servitutum, quæ in eo consistunt, ut dominus aliquid non faciat in suo, puta ne ædes altius tollat; ne luminibus vicini aut prospectui officiat. Nam ejusmodi jura quomodo per usum & patientiam constitui possint, non video: aut sane inductio in prædium hic etiam pro traditione fuit.

3 Suprema voluntate servitus constituitur, cum ea alicui testamento legatur, tit. de serv. leg. in qua constitutione nihil præter voluntatem defuncti desideratur ad acquirendam servitutem, sed statim ei, cui legata est, absque ultra cessione aut traditione hereditatis acquiritur, l. ult. d. tit. l. 19. §. 1. quem serv. am. Neque distinguimus amplius inter servitutem legatam per vindicationem & legatam per damnationem, vid. notata §. 1. tit. seq.

4 Usu quoque acquiritur servitus. Modus per usum ac possessionem nostram servitutem capendi duplex. Unus communis cum usucapione rerum corporalium, si quis eam a non domino, quem dominum existimabat, constitutam per tempus legitimum continentem possederit, l. ult. in fin. C. de præc. long. temp. Al-

ter servitutum proprius, si nullo quidem titulo præcedente, cæterum nec vi, neo clam, nec preclaro, id est, domino prædii servientis sciente & paciente, per continuum definiti temporis spatium servitute usi sumus, l. 10. si. serv. vind. l. 1. in. fin. de aq. et aq. pluv. arc. l. 1. et. l. 2. C. hoc tñ. (1), ut hic scientia & patientia domini loco tituli aut boni initii & traditionis sint possidenti, & longi temporis consuetudo vicem servitutis obtineat. In priore specie titulus necessarius est, ut semper cum initium possessionis est a non domino, inf. de usuc. in pr. Sed tunc dominum nihil juvat ignorantia, d. l. ult. C. de præsc. long. temp. In posteriore scientiam exigimus, titulum non item: nam ex titulo tradita statim sine usucapione acquireretur.

5 (Pactionibus et stipulationibus). Pactiones & stipulationes tituli seu causæ sunt constituendi servitutes; modus autem traditio ficta, ut nuper diximus n. 2.

6 Recte fecisset Tribonianus, si hic aliquid subjecisset de amissione servitutum juxta præscriptum l. ult. de legib. quod observavit in usufructu tit. sep. et passim in hoc libello. Suppleamus ergo quod hic deest. Amittitur servitus primum soluto jure auctoris, verbi gratia, si rei sub conditione legatæ imposita sit, & conditio extiterit, l. 11. §. 1. quemadmodum serv. am. l. 105. de condition. et dem. quippe reso-

(1) L. 14. cum seq. tit. 31. P. 3.

Iuto jure dantis résolvitur jus accipientis, ut notatur in l. 31. de pignoribus. Amittitur secundo remissione, tum aperta, l. 14. §. 1. de serv. tum tacita; puta si permisero domino fundo servientis in loco serviente id facere, quo servitus impediatur, l. 8. quemad. servit. am. (1).

7 Tertio amittitur confusione, cum prædia confusa sunt, siue cum idem utriusque prædii dominus esse cœperit, l. 3. de servit. præd. urb. (2). Quod si partem tantum prædii nactus sim, quod mihi, aut cui ergo serviam, placet servitutem non confundi, l. 18. l. 23. §. ult. serv. præd. rust. Sed & si cum mihi per plurimum fundos servitus deberetur, unum tantum, atque alterum, non omnes acquisiero, servitus per cæteros retinetur, l. 15. quem serv. am. Postremo finitur etiam non utendo; si videlicet nemo servitute usus sit, neque is, cui debetur, neque possessor prædii dominantis, amicusve aut hospes &c. l. 20. eod. (3), aut si quis loco quidem usus sit, sed non jure servitutis; aut jure quidem servitutis, sed non servitute constituta, l. 10. §. 1. & seq. l. 18. l. ult. eod. Cæterum ita, si nemo usus sit per constitutum continuum tempus, l. 7. eod. l. 6. de serv. præd. urb. quod tempus est decem vel viginti annorum, l. 13. C. de serv. Enimvero si servitus usus continuum aut quotidianum tempus non habeat, forte quia

(1) L. 19. d. tit. 31. P. 3.

(2) L. 17. vers. La otra eod.
Tom. I.

(3) L. 16. eod.

(4) D. l. 16.

alternis annis aut mensibus constituta est, duplicato constituto tempore non utendo amittitur, d. l. 7. id est, adversus præsentes 20. annis, adversus absentes 40. Idemque & in longioribus intervallis pro ratione & facultate utendi statuendum. Quicunque vero aut nostro aut prædii nomine usus sit, possessor, mercenarius, hospes, amicus, colonus, fructuarius, retinebimus servitutem, d. l. 20. & 4. seqq. quemad. serv. am.

8 Ad urbanarum servitutum amissionem etiam aliud præterea requiritur: has enim placet non aliter perire non utendo, quam si vicinus simul libertatem ædium suarum usucperit; veluti in servitute altius non tollendi, si per statutum tempus altius sublatum habuerit ædificium, d. l. 6. de serv. prædior. urb. (4). Hoc ita tam varie, quia cum rusticarum usus positus sit in solo exercitio & facto ejus, cui debentur; solum quoque ejus non usum placet sufficere ad amittendam tempore servitutem. Contra urbanæ, quia nihil exercitii habent, sed in sola ejus, qui debet, patientia consistunt, non utendo amitti nequeunt, ideoque non sufficit sublatum esse opus, quod servitutis retinendæ causa habeatur, nisi simul is quis servit, hac occasione utens ad libertatem rei suæ usurpandam aliquid contra servitutem molitur in suo, ut eleganter D. Con-

nan. 4. comm. 12. Vide tamen Harprect. hoc text. a num. 33. ubi hanc, aliasque plures hujus differentiae rationes refert, atque impugnat, & nullam aliam assignari posse contendit, quam generalem illam a Juliano traditam in l. 20. de legib. videlicet Non omnium, quæ a majoribus constituta sunt, ratio reddi potest. Et sane in servitute altius tollendi, ratio modo memorata locum non habet.

9. IN HISPANIA, lex 15. tit. 31. P. 3. expresse distinctionem facit quoad tempus constituentis seu acquirendi servitutes, inter continuas & discontinuas, statuens illas prescribi tempore ordinario 10. vel 20. annorum: discontinuas vero tempore immemoriali. Vid. Gomez 2. re- sol 15. num. 26. cum seq. Molin. de jus. & jur. tract. 2. disp. 70. Recte autem monet idem Gomez n. 28. hanc doctrinam locum habere, quando agitur de prescribenda servitute discontinua absque ullo titulo: hoc vero interveniente 10. vel 20. annos labi sat fore. Servitus continua illa dicitur: Cujus actus seu usus, quantum ex se est, perpetuo & continue durat, ut servitus aquæductus, tigni immittendi, oneris ferendi, & similes. Discontinua illa est: Cu-

, jus usus non est continuus, sed positus in hominum actionibus, quæ interruptu fient, ut servitus itineris, actus, viæ, cum similibus. Illæ vero servitutes quarum actus, quia a naturali causa pendent, perpetui & continui non sunt, forent tamen, si cause naturales concurrerent, ut puta stillicidium, quasi continuae appellantur, & regulas continuarum sequuntur. Molina d. tract. 2. disp. 70. Gomez ubi supra d. num. 20.

10. In servitutum amissione distinctio quoque est in Hispania inter servitutes continuas & discontinuas per non usum amittendas, dum illæ tempore immemoriali, istæ vero vel 20. annis amittuntur. 16. d. tit. 31. & ibi Greg. Lopez. gloss. 5. Molin. d. tract. 2. disput. 70. in fin. Itaque servitutes continuæ breviori tempore prescribuntur seu acquiruntur, & longiori amittuntur, quam discontinuae. Quod de rusticis duntaxat intelligendum: quia omnes servitutes urbanæ amittentur non utendo per tempus ordinarium 10. vel 20. annorum, si modo debitor aliquo facto libertatem usuciperit, ut paulo ante vidimus in vers. Ad urbanarum ex dict. l. 16. quam in margine laudavimus.

TITULUS QUARTUS.

DE USUFRUCTU.

D. Lib. 7. Tit. 1. C. Lib. 3. Tit. 33. (1).

Hactenus de servitutibus rerum sive prædiorum: sequuntur servitutes personarum, sic dictæ, quia sunt jura personæ in aliena re constituta; si quidem ex re, cui servitus debetur, distinctio ista servitutum petita est, ut ostendimus initio tit. præced. Species servitutum personalium multæ sunt & variae. Etenim sciendum est, etiam jura, quæ natura sua realia sunt, ita constitui posse, ut ex ea constitutione personæ tantum acquisita esse intelligentur, veluti si in constituendo persona demonstrata sit, eui soli ea prætentur. l. 4. de servit. præd. rust. l. 14. §. ult. de alim. leg. vel si constituta sint ei, qui prædium non habet, aut non habet vicinum. Cæterum hæ & similes servitutes personales innominatae sunt & irregulares; nisi eas ad usum referas ad certum modum constitutum, cum Di. Donell. 11. comm. 1. Nominalitarum autem & vulgarium tres duntaxat species sunt, ususfructus, usus & habitatio. Operæ enim servorum vix est, ut servitutibus personalibus adnumerari possint, tum quia non ex persona ejus, cui debentur, sed ex persona operarii æstimantur; hoc est, ex persona ejus, qui eas præstat, aut stant, aut intereunt, nec capitibus deminutione vel non utendo amittuntur, l. 2. de oper. serv. l. 2. de usu, & usufr. & red. &c. quod & nomen operarum satis ostendit; & totæ in actu & ministerio hominis consistunt, l. 1. d. tit. de oper. serv. Hotom. il. lustr. quæst. 41. Cujae. 7. ad Africam. ad. l. 37. hoc tit. de usufr. Cæterum in plerisque usum vel ususfructum imitantur, l. 3. l. 4. de oper. serv. l. 2. de usu, & usufr. & red. &c. l. 5. §. ult. usufr. quem. eav. Ex tribus autem istis, quas dixi, princeps species est ususfructus: deque eo solo hoc titulo agitur: de usu & habitatione titulo seq.

TEXTUS.
Definitio ususfructus.

Ususfructus est jus alienis rebus utendi fruendi, salva rerum substantia. Est autem jus in corpore, quo sublatu & ipsum tolli necesse est.

(1) Tit. 31. P. 3.

COMMENTARIUS.

1 Jus alienis rebus utendi fruendi &c.) Ex Paulo l. 1. hoc tit. Ait, est jus, respectu scilicet ejus, cui constituitur: quia usumfructum definit habito respectu ad personam, cui debetur, tanquam præcipuum, ut & cæteræ servitutes definiri solent, ut patet in definitionibus itineris, actus & viæ. Verbum autem jus dum adjungitur verbis faciendi, ut in hac definitione, in usu perpetuo juris & omnium latine loquuntur, potestatem sive facultatem significat.

2 Utendi fruendi). Forma & finis. Duo autem hæc sere conjungi solent, ut frui, licet fructui usus insit, nec intersit, fructus, an ususfructus legetur, l. 14. §. 1. de usu & hab. l. antep. de usu, & usuf. & red. &c. nisi corpus, non jus demonstrare volumus, l. 43. de evict. His autem verbis a fructuario removetur jus omne in rem, præter usum et fruitionem; rei fructuarie alienatio, mancipiorum manumissio, proprietatis oppigneratio, l. 6. l. 9. C. hoc tit. (1). Jus utendi hoc tribuit fructuario, ut rem fructuariam tractare & exercere possit ad usum & commoditatem suam, ut tamen id faciat secundum rei conditionem, eamque exerceat ad eum usum, ad quem natura, aut patris fam. instituto parata est. Etenim ædibus ut ædibus utendum ad inhabitandum, fundo

(1) L. 20. tit. 31. P. 3. vers.
E este.

ad fructum capiendum, servis ad operas, vestimentis ad induendum, cæteris rebus secundum suam naturam, extra quam qui utitur, abutitur: quod latius explicatur l. 13. §. ult. l. 15. §. 1. & seq. eod.

3 Jus fruendi ei hoc tribuit, ut fructus omnes percipere possit, & percipiendo sibi acquirat, non naturales tantum, qui ex re fructuaria proveniunt, sive sponte, sive opera fructuarii; verum etiam civiles, qui per causam rei obveniunt; puta præium venditionis, vecturas, mercedes locationis &c. In summa omnis redditus, omnis obventio, omnis utilitas, commodum omne, quod vel ex ipso corpore sive re fructuaria, vel occasione ejus percipitur, fructuarium sequitur l. 7. l. 9. hoc tit. (2). Atque hinc recte colligunt DD. ususfructu castri sive jurisdiccionis concessio, posse ususfructuarium antiquas investituras renovare, Menoch. lib. 2. cons. 66. ad eum pertinere multas & poenas pecuniarias, emolumenta sigilli & officialium, Joan. del Castill. tractat. de ususfruct. cap. 36. num. 29. legato ususfructu universitatis bonorum, cuius patronatus annexum sit, jus præsentandi fructuario competere, Menoch. d. cons. num. 6. Castill. 6. d. cap. 36. num. 35. ad ususfructuarium proprietatis perinere non tantum canonem annum, sed etiam, si stante ususfructu res emphyteutica alienata sit, laude-

(2) D. l. 20. vers. E este.

De usufructu.

mum, Castill. d. cap. n. 45. De commodis, quæ fructuarium sequuntur, qui plura nosse desideret, adeat Donell. 10. comm. 7. & 8. Castill. cap. 36. & 37. tract. de usufr.

4 Habet & colonus facultatem utendi fruendi re aliena: ceterum jus tantum habet ad rem, & in personam locatoris, hoc est, locatorem ex contractu tantum sibi obligatum habet ad hoc, ut præstet uti frui licere, unde & illi actio eo nomine in personam duntaxat competit ex conducto, l. 15. locat. jus autem in rem, & quod proprium ejus dici possit, de quo hic queri constat, nullum habet: quippe quod non acquiritur, nisi traditum ex juxta causa, ex qua & dominium transferretur, cujusque tuendi & obtainendi causa ad exemplum dominii vindicatio seu confessoria in rem actio prodita est §. 2. infr. de act. Eadem & de legatario proventus anni dici possunt. Sed & hic ipse non fruitur, sed per manum hæreditis redditum accipit, l. 38. de usu, & usuf. & red. &c. l. 21. pr. de ann. leg. Hotoman. 1. illustr. 24. Castill. dict. tract. cap. 4. & 5.

5 Rebus alienis). Materia. Estque hoc commune omnium servitum, ut sint in alieno: neque enim res sua ulli servit, l. 26. de serv. præd. urban. l. 5. si ususfr. pet. (1). Recte: inquis: at non ideo recta definitio, cum non omnis ususfructus servitus sit, & in re aliena. Duo enim, inquires,

(3) L. 13. tit. 31. P. 3.

sunt genera ususfructus. Est quidam separatus a proprietate, quem quod per se consistat, & formam propriam habeat separatam a proprietate, formalem Glossa & DD. vocant: est & alias conjunctus cum proprietate, qui quia competit ex causa proprietatis, causalis vulgo appellatur. Quæ genera indicantur in l. 21. §. 3. de exc. rei jud. & alibi. Illum quidem dices habere eum, qui dominus non est, in re aliena: uno autem habere dominum in re sua; ac proinde non posse non vitiosam esse definitionem, quæ minus contineat, quam definitum, videlicet alterum genus dumtaxat, usumfructum formalem.

6 Hæc objectio ne quem moveat, observandum est, verbo ususfructus simpliciter aut absolute enuntiatio, in toto sere jure, & maxime in quæstione & tractatione de servitutibus, eum solum intelligi, qui a proprietate separatus est, non eum, qui alicujus est jure proprietatis; formalem, non causalem; eum, qui servitus est, non qui pars est juris dominici: quemadmodum appellationibus itineris, actus, viæ, aquæductus tunc solum in jure utimur, cum ista per se habentur sine jure proprietatis: atque ex hoc usu definitio ita concepta esse, ut formaliter tantum conveniat, qui ut solus servitus est, ita & in re aliena solus habetur. Neque vetus ita et magistralis distinctio ususfructus in formalem & causalem vera est, & genuina generis